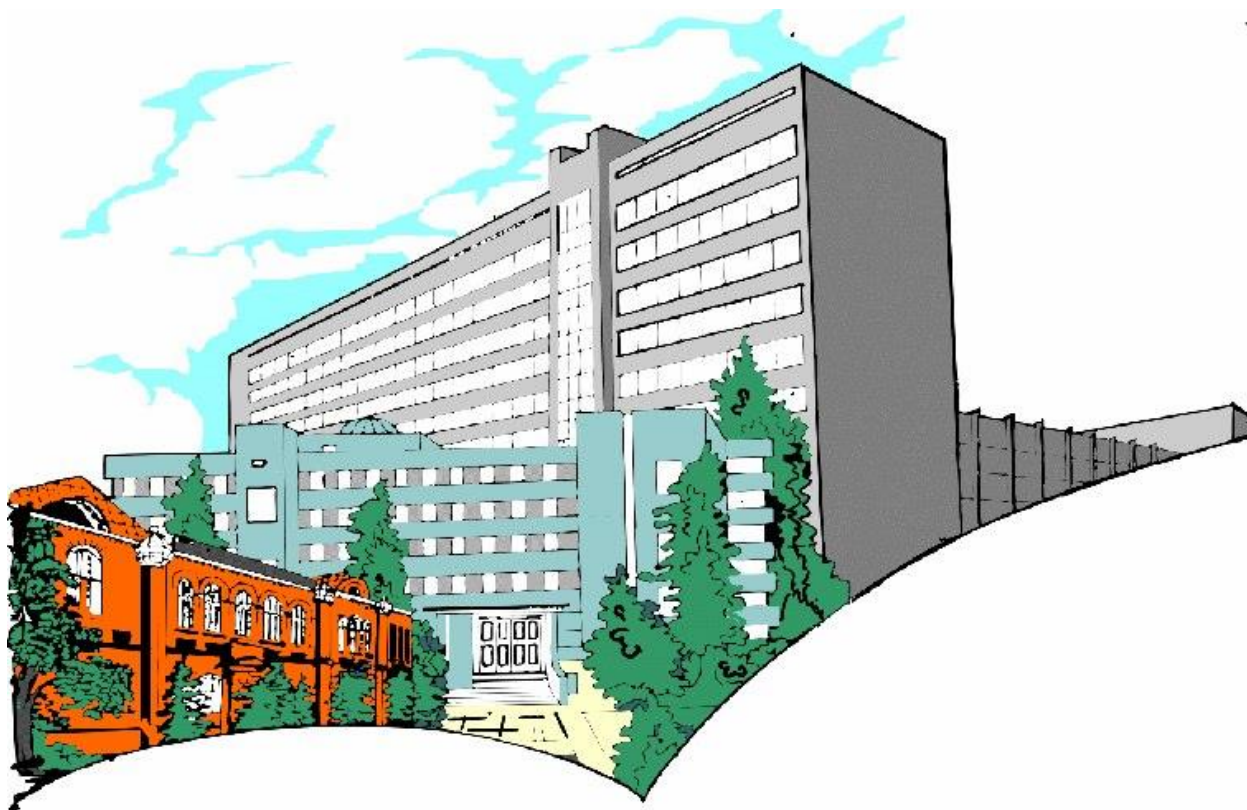

**Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультет філології та журналістики
Кафедра української літератури**

Цепкало Т.О.

**ПРОГРАМА ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ
ЛІТЕРАТУРНО-ФОЛЬКЛОРНОЇ ПРАКТИКИ**

для студентів спеціальностей:

6.020303 Філологія(українська мова та література)*;

6.020303 Філологія(українська, англійська мова та література)*

Херсон – 2017

**Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультет філології та журналістики
Кафедра української літератури**

Цепкало Т.О.

**ПРОГРАМА ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ
ЛІТЕРАТУРНО-ФОЛЬКЛОРНОЇ ПРАКТИКИ**

для студентів спеціальностей:

6.020303. Філологія(українська мова та література)*;

6.020303 Філологія(українська, англійська мова та література)*

Херсон – 2017

УДК

ББК

Схвалено на засіданні навчально-методичної ради факультету філології та журналістики Херсонського державного університету (протокол № 4 від 02.02.2017 р.)

Схвалено навчально-методичною радою Херсонського державного університету (протокол № __ від __.__.2017 р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою Херсонського державного університету (протокол № __ від __.__.2017 р.)

Укладач: **Цепкало Т.О.** – викладач кафедри української літератури Херсонського державного університету

Рецензенти: **Бондаренко Л.Г.** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури Херсонського державного університету
Демченко В.М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування

Цепкало Т.О.

Програма та навчально-методичні рекомендації до проведення літературно-фольклорної практики : для студентів спеціальностей: 6.020303 Філологія(українська мова та література)*; 6.020303 Філологія(українська, англійська мова та література)*. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2017. – 27 с.

Цепкало Т.О., 2017
ХДУ, 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вивчення історії, культури, мови, літератури та фольклору рідного народу є головними чинниками для самоідентифікації кожного громадянина України. Процес особистісного становлення майбутнього філолога залежить не тільки від теоретичного матеріалу, отриманого та засвоєного під час вивчення курсів історії української літератури та фольклору. Засобом актуалізації та поглиблення теоретичних знань є літературно-фольклорна практика, завдяки якій студент удосконалює фахову підготовку та професійну компетентність.

В умовах університетської освіти навчальна літературно-фольклорна практика є важливим етапом у системі підготовки фахівців, оскільки допомагає сформуванню аксіологічну, естетичну, історико-фольклористично-мистецьку, культурологічну, літературознавчу та науково-дослідницьку компетентності майбутнього філолога. Практика такого виду забезпечує цілісність навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах, побудованого на принципах послідовності та систематичності.

Навчальна літературно-фольклорна практика спрямована на пізнавально-виховну роботу серед студентів II курсу факультету філології та журналістики і проводиться в IV семестрі протягом двох тижнів. Базами практики є Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Гончара, Херсонська обласна бібліотека для дітей ім. Дніпрові Чайки, Дитячо-юнацька бібліотека ім. Лесі Українки, Херсонський обласний краєзнавчий музей, музей-квартира Б.А. Лавренюва, літературні та народознавчі музеї м. Одеси та Києва, історико-розважальний комплекс «Зелені хутори Таврії», кабінет народознавства та кафедра української літератури факультету філології та журналістики, читальні зали ХДУ. Під час роботи з каталогами і фондами бібліотек студенти знайомляться з основними вимогами щодо оформлення наукових джерел, принципами розміщення літератури, займаються вивченням літературно-фольклорних матеріалів, проводять обробку зібраних даних.

Модернізація освітнього середовища сучасного вищого навчального закладу зумовлює інноваційні зрушення в підготовці фахівців із філології, вчителів, а тому важливо поєднувати традиційні та нові форми і методи проведення літературно-фольклорної практики. Такий підхід спрямований на розвиток та вдосконалення інтелектуальних, творчих та професійних здібностей майбутніх спеціалістів, формування аксіологічної спрямованості та фахової майстерності практикантів.

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Структура літературно-фольклорної практики

Літературно-фольклорна практика студентів факультету філології та журналістики має певну структуру і логіку:

1. Визначення місця й способу проходження практики.
2. Формування пошукових груп.
3. Погодження керівників.
4. Наставочна конференція.
5. Затвердження індивідуальних програм практики.
6. Виконання завдань.
7. Оформлення матеріалів.
8. Подання матеріалів груповому керівнику.
9. Оголошення результатів практики на студентській конференції
10. Проведення заліку.

Мета практики:

- розширення, закріплення та систематизація теоретичних знань, отриманих під час вивчення курсів «Історія української літератури», «Дитяча література і фольклор»;
- виявлення універсальних, етнічних та локальних традицій обстежуваної території;
- встановлення ареальних особливостей побутування окремих творів, жанрів, обрядів тощо
- отримання практичних навичок запису, обробки, класифікації та систематизації фольклорних текстів;
- укладання реєстрів зібраних аудіо- та відеозаписів, розшифрованих матеріалів;
- оволодіння сучасними методами та формами роботи у професійній діяльності.

Завдання практики:

- закріпити теоретичні знання, отримані під час вивчення курсів з історії української літератури та фольклору;
- навчити використовувати теоретичну інформацію на практиці, розширювати практичні знання і навички за фахом;
- формувати вміння спостерігати, порівнювати та аналізувати фольклорні та літературні факти;
- розвивати комунікативні здібності студента;
- формувати навички фіксації фольклорних текстів згідно з вимогами до таких записів;
- виробити вміння і навички працювати з інноваційними технологіями у професійній діяльності.

Вимоги до знань та вмінь:

За підсумками літературно-фольклорної практики студенти повинні **знати:**

- теорію фольклору та історію української літератури;
- специфіку функціонування народнопоетичних жанрів на Херсонщині;
- доробок фольклорних творчих колективів Херсонщини;
- традиційні обряди, звичаї, орнаменти рідного краю;
- сучасні методи і форми професійної діяльності філологів;

вміти:

- самостійно отримувати фольклорну інформацію, спілкуватися з інформантами;
- записувати та правильно оформлювати фольклорні тексти;
- використовувати аудіовізуальні засоби запису фольклору;
- самостійно обробляти, систематизувати та класифікувати фольклорні тексти;
- працювати з каталогами бібліотек, архівними фондами;
- систематизувати бібліографічні відомості та наукові статті;
- працювати з журнальними статтями у науково-навчальній та професійній діяльності;
- використовувати новітні технології з фаху;
- приймати самостійні рішення в умовах конкретних професійних ситуацій.

Бази практики:

Навчальна літературно-фольклорна практика проводиться на базі Херсонської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Гончара, Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки, Дитячо-юнацької бібліотеки ім. Лесі Українки, Херсонського обласного краєзнавчого музею, музею-квартири Б.А. Лавренюва, літературних та народознавчих музеїв м. Одеси та Києва, історико-розважального комплексу «Зелені хутори Таврії», кабінету народознавства, комп'ютерних класів та читальних залів Херсонського державного університету. Також базою практики є кафедра української літератури факультету філології та журналістики ХДУ, де відбуватиметься обробка зібраних даних.

Зміст практики

Навчальна літературно-фольклорна практика складається із кількох етапів:

- 1. Теоретична підготовка студентів.** Навчально-методична підготовка студентів до проходження літературно-фольклорної практики розпочинається із ознайомлення їх з програмою практики, методикою її проходження, календарним плануванням, вимогами до виконання загальних та індивідуальних завдань, правилами оформлення звіту та опрацьованого матеріалу. Проводиться інструктаж із правил охорони праці та техніки безпеки життєдіяльності.

2. **Проходження практики.** Під час проходження літературно-фольклорної практики студенти-філологи відвідують екскурсії в літературних, народознавчих, краєзнавчих, етнографічних музеях, де отримують інформацію про літературну творчість, фольклорні особливості, звичаї, традиції, орнаменти вишиванки рідного краю тощо; збирають та записують фольклорні тексти, традиції та обряди від інформантів за місцем проживання, а також опрацьовують, систематизують та класифікують записи; переглядають екранізовані твори українських письменників, обговорюють їх; працюють з картотеками в бібліотеках, систематизують інформацію та використовують її в наукових роботах; проходять літературно-фольклорний квест на основі інноваційних технологій та on-line-тестування, освоюють новітні технології в освіті, вчаться застосовувати в професійній діяльності.
3. **Систематизація матеріалу та підсумки.** Зібрані під час проходження практики матеріали, оброблені, систематизовані та класифіковані фольклорні тексти, виконані індивідуальні завдання, презентації студенти оформлюють відповідно до вимог, складають у теки, здають керівникові у визначений термін. Кожен практикант проводить захист виконаних ним завдань.
4. **Залік.** Після завершення навчальної практики студент отримує залік, результати якого фіксуються в заліково-екзаменаційній документації. Студент, який не виконав програму практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку, відраховується з університету.

Форми і методи контролю

Контроль за якістю знань та вмінь студентів, застосуванням набутих практичних навичок відбувається постійно впродовж усього терміну проходження практики у формі порад, консультацій, пояснень тощо. Застосовується групова та індивідуальна перевірка виконаних завдань. Під час групової перевірки керівник визначає рівень колективних дій, злагодженість та згуртованість під час виконання загальних завдань. Індивідуальна перевірка дає можливість з'ясувати, якими професійними якостями оволодів кожен студент, виявити недоліки та окреслити шляхи їх подолання. Важливою формою контролю також є самоконтроль, правильна організація якого забезпечує реалізацію принципів свідомості, активності, міцності знань, умінь та навичок практикантів.

Методами перевірки є бесіди, консультації та обмін досвідом між студентами, завдяки яким контролюється хід практики та правильність виконання завдань. On-line-тестування забезпечує перевірку теоретичних знань, набутих під час вивчення таких дисциплін, як «Історія української літератури» та «Фольклор і дитяча література»; вироблення вмінь творчо застосовувати їх на практиці, вирішувати типові завдання, самостійно здійснювати аналіз власних здібностей та практичних навичок.

Зміст критеріїв оцінювання результатів навчальної практики:

За результатами проходження літературно-фольклорної практики оцінювання знань і вмінь студентів відбувається на підставі комплексу критеріїв:

- якість знань студентів та вміння застосовувати їх на практиці;
- ступінь виконання студентами програми практики;
- вміння систематизувати, класифікувати та узагальнювати інформацію;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи студентів як майбутніх спеціалістів;
- вміння робити аргументовані висновки;
- якісне виконання завдань під час перебування на базах практики;
- вільне володіння змістом роботи, яка проводилася під час практики;
- активність студента та ентузіазм у виконанні завдань;
- правильне оформлення документації;
- рівень оволодіння інноваційними технологіями з фаху;
- захист презентацій та індивідуальних завдань;
- якість відповідей на питання заліку.

Оцінку **«відмінно» (90-100 балів)** студент отримує, якщо всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено глибоке розуміння теоретичних знань та вміння творчо їх застосовувати. Враховується сумлінне виконання всіх завдань керівників практики, високий рівень удосконалення своїх знань, умінь та навичок, пов'язаних з особливостями професійної діяльності. Матеріали опрацьовано, проаналізовано, правильно оформлено та подано у визначений термін. Повністю розкрито тему індивідуального завдання, зроблено вірні та вичерпні висновки щодо досліджуваного питання. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку **«дуже добре» (80-89 балів)** студент одержує, якщо завдання практики виконані правильно, але недостатньо повно. Практикант виконував завдання керівників практики, удосконалював на практиці свої знання з української літератури та фольклору. Матеріали подано у визначений термін, але недостатньо систематизовано. Індивідуальне завдання виконано та логічно викладено. Відповіді на запитання членів комісії загалом правильні. У щоденнику студента зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку **«добре» (70-79 балів)** студент отримує, якщо завдання практики виконано повно, але було допущено кілька не дуже грубих помилок. Практикант виконував завдання керівників практики, удосконалював на практиці свої знання та навички з фаху. Матеріали подано у визначений термін, але є певні невідповідності або оформлено з помилками. Тему індивідуального завдання розкрито, але логіка викладу порушена. Під час відповідей на питання членів комісії орієнтується у змісті практики. У щоденнику студента зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики.

Оцінку «задовільно» (65-69 балів) студент отримує, якщо завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Знання теоретичного матеріалу продемонстровано з деякими недоліками, недостатньо сформовані основні вміння та навички. Матеріали практики опрацьовано з помилками, бракує аналізу, щоденник оформлено неправильно. Індивідуальне завдання виконано, але не розкрито тему. Дано 1-2 відповіді на запитання членів комісії.

Оцінка «достатньо» (60-64 бали) ставиться студентові, якщо завдання практики виконано з помилками або не в повному обсязі. У теоретичних знаннях виявлено недоліки, бракує сформованих вмінь та навичок зі спеціальності. Матеріали опрацьовано частково, оформлено неправильно, слабо аргументовані висновки й узагальнення, індивідуальне завдання виконано частково. Щоденник оформлено неправильно. Дано 1-2 неповні відповіді на запитання членів комісії.

Оцінку «незадовільно» (1-59 балів) студент отримує, якщо більшість завдань навчальної практики невиконані. Практикант не володіє теоретичними знаннями, не може дати відповіді на поставлені питання. Виявлені проблеми із виконанням завдань, не сформовані вміння проводити відповідні види роботи. Матеріали не опрацьовано, оформлено з помилками. Щоденник оформлений неправильно.

За шкалою ЕСТС		Оцінка в балах	За національною шкалою (залік)
A	відмінно	90-100	зараховано
B	дуже добре	80-89	
C	добре	70-79	
D	задовільно	65-69	
E	достатньо	60-64	
FX	незадовільно (з можливим повторним складанням)	35-59	незараховано
F	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	1-31	

Основні вимоги до оформлення матеріалів практики:

1. Титульна сторінка, де вказується вид практики, відомості про виконавця і керівника.
2. Титульна сторінка до кожного виду роботи (див. Додаток 1)
3. Основний зміст матеріалів має бути набраний на комп'ютері:
  - формат аркуша А 4;
  - усі поля 2 см;
  - орієнтація – книжкова;
  - шрифт TimesNewRoman;
  - 14 кегль, стиль «звичайний», міжрядковий інтервал – 1,5;
  - текст друкувати без переносів.
4. Презентації, кінофільми та інші відеоматеріали записати на CD-диск і підписати.
5. Усі матеріали скласти у файлову теку.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Теоретичною підготовкою студентів-філологів до літературно-фольклорної практики є навчальні дисципліни з історії української літератури, вступу до літературознавства, фольклору і дитячої літератури тощо. Огляд рекомендованої літератури також є підготовчим етапом до проходження практики.

Під час настановчої конференції студентам повідомляють мету, зміст, завдання та графік практики, проводять консультації з методики виконання індивідуальних завдань, ознайомлюють з основними вимогами до оформлення матеріалів, демонструють зразки таких матеріалів, виконаних кращими студентами попередніх років навчання. Практиканти отримують інструктаж з техніки безпеки.

Перед кожним видом роботи в процесі проходження практики керівник дає настановчі поради, повідомляє план роботи та завдання. У ході проходження літературно-фольклорної практики студенти застосовують набуті під час навчання у вищому навчальному закладі знання, формують навички роботи з науковою літературою та ресурсами інтернету, розвивають вміння систематизувати інформацію.

Екскурсії в Херсонському обласному краєзнавчому музею, музею-квартирі Б.А. Лавренюва, музею історії ХДУ, літературних та народознавчих музеях м. Одеси та Києва, історико-розважальному комплексі «Зелені хутори Таврії» та ін. дають змогу виховати в студентів пізнавальний інтерес до творів мистецтва, скласти цілісне уявлення про особливості народних традицій і фольклору, сформувати ціннісні орієнтації та гуманітарні знання з метою подальшого використання інформації, отриманої під час екскурсії, в професійній та науковій діяльності.

Перегляд кінофільмів та екранізованих вистав за творами української літератури. Обговорення фільмів, співставлення їх із літературним варіантом, збір та повідомлення інформації про режисерів, акторів та процес знімання дають студентам можливість навчитись формувати власну думку, вирішувати проблемні питання, брати участь у дискусіях, ознайомлюватись із відгуками про фільми та порівнювати їх із власною позицією.

Літературно-фольклорний квест на основі ресурсів інтернету навчить студентів-філологів застосовувати новітні комп'ютерні технології у майбутній професії, розкриє специфіку таких видів роботи. Ознайомлення студентів із методикою використання QR-кодів для перевірки теоретичних знань з фольклору та історії української літератури дає змогу сформувати практичні навички роботи із інноваційними технологіями.

Для успішного проведення такого виду роботи керівник допомагає студентам налаштувати в мобільних телефонах та смартфонах програму для зчитування QR-кодів. Кожен QR-код – це одне завдання, що полягає в пошуку наступного такого коду і т.д. Усі коди керівник розміщує в книжкових чи журнальних виданнях бібліотеки. У співпраці із бібліотекарями підбираються ті видання, що стосуються фаху та вивчених студентами дисциплін. У ході такого квесту оцінюються теоретичні знання студентів, кмітливість, уміння вирішувати нестандартні проблеми, групова робота.

Методика проведення такого виду роботи передбачає тісну взаємодію викладача із бібліотекарями. Підготовка до квесту на основі QR-кодів займає багато часу і вимагає ретельного підбору матеріалу. На першому етапі викладач готує список журнальних та книжкових видань і передає його працівникам відділу абонементу бібліотеки. Фахові періодичні видання містять наукові статті з української літератури та фольклористики, а тому ознайомлення практикантів зі змістом журналів сприятиме подальшому використанню цих матеріалів у підготовці до занять зі спеціальності та в професійній діяльності. Художня література підбирається відповідно до програми курсів «Історія української літератури» та «Фольклор і дитяча література», які вивчаються на I і II курсах, з метою закріплення та застосування набутих знань.

Бібліотекарі відділу абонементу підбирають зазначені джерела, забезпечують місце для проведення квесту, упорядковують стелаж із книгами. На другому етапі підготовки до квесту викладач опрацьовує підбрану літературу, обирає статті із журналів, уривки з художніх творів, а також готує завдання, пов'язані із українським фольклором. Тексти всіх уривків, назв статей та завдань груповий керівник практики зашифровує в QR-коди спеціальною програмою (генератор QR-кодів–QR Coder), а потім ці коди розкладає в журнали та книги у заздалегідь прописаному порядку.

Третій етап підготовки до літературно-фольклорного квесту залежить від технічного забезпечення. Викладач прослідковує, щоб студенти заздалегідь завантажили на смартфони програму для зчитування QR-кодів (QR-сканер – QR CodeReader).

Для проведення квесту на основі ресурсів інтернету групу студентів варто поділити на дві команди, хоча оцінювання залежить від індивідуального виконання завдань, знань та вмінь кожного практиканта. Перший тур – це пошук літературознавчих статей у фахових журналах. Викладач розкладає перед командами перше завдання, зашифроване в QR-код:

Варіант	QR-код	Зашифроване завдання
I		1.1. Охріменко Н. Утвердження милосердя, доброти в оповіданні Бориса Грінченка «Украла»
II		2.1. Новиков А. Тема злочину і покарання у драматургії М. Кропивницького

Студенти по черзі за допомогою QR-сканерів розшифровують коди, читають завдання і знаходять потрібну статтю в журналах, що заздалегідь розкладені перед ними. Коли статтю знайдено, в цьому журналі лежатиме наступне завдання-код. Пошук триває, поки практиканти не знайдуть останній QR-код із текстом «Всі завдання виконано»:

Другий тур – своєрідна фольклорна вікторина, до якої готуються запитання та відповіді одночасно. Студент за допомогою QR-сканеру зчитує завдання, дає відповідь, а потім зчитує правильну відповідь і таким чином перевіряє себе. Фольклорні завдання мають такий вигляд:

	
<p>Дворядкова народна <u>пісня</u> (співанка), кожен рядок якої має 14 <u>складів</u> з обов'язковою <u>цезурою</u> (паузою) після восьмого складу</p>	<p>Коломийка</p>

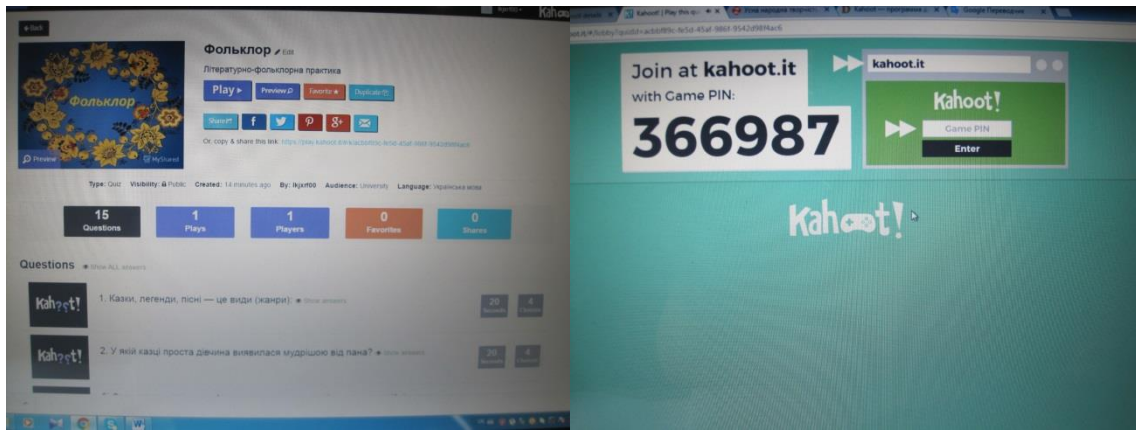
Третій тур квесту полягає в пошуках художнього твору за уривком з тексту, що також зашифрований в QR-кодi. Якщо студенти, поділені на дві групи, правильно назвали твір та автора, звідки подано цитату, то мають змогу швидко віднайти потрібну книгу, в якій на них чекатиме наступне завдання. На цьому етапі дозволяється груповий пошук, однак викладач уважно стежить за активністю та кмітливiстю кожного практиканта. Перше завдання керівник практики розкладає перед групами відразу. Пошук завершується, коли група знаходить останній QR-код «*Всі завдання виконано*».

Варіант	QR-код	Зашифроване завдання
<p>I</p>		<p>1.1. Павло Радюк наймав собі невеличке житло на Старому Києві. Він мав одну невеличку кімнату й жив собі сам не багато, але й не бідно по своїх середніх достатках. Все життя, всі думи молодого Радюка можна було постерегти по обставі його кімнатки. На канапі, на етажерці, на столі й на вікнах були розкидані книжки й ноти.</p>

II		<p>2.1. Сахарні стояли за великим ставком, захищені глибоким ровом і обгороджені стіною. Шлях вився до великої мурованої брами; коло брами стояла сторожка для вартового, помальована білими й чорними смугами, як малюють скарбові сторожки для москалів.</p>
----	---	--

On-line-тестування також належить до інноваційних засобів навчання і проводиться за допомогою інтернет-ресурсів. Керівник готує комп'ютерний клас, налаштовує техніку та інтернет, підключає мультимедійну дошку або проектор, за допомогою якого виводяться тестові завдання на екран. Практикантам пропонуються тести, розроблені за допомогою програми *kahoot.it* в режимі on-line. Завдання з'являється на екрані, всі студенти одночасно його читають, а потім кожен на своєму комп'ютері, планшеті або смартфоні обирає один із чотирьох варіантів відповідей. Програма *kahoot.it* за кілька секунд обробляє дані всіх відповідей і виводить на екран спочатку проміжні результати, а після завершення тестування – кінцеві результати відповідей. Таким чином, і студенти, і керівник відразу можуть здійснити контроль, виявити проблемні питання. Керівник може організувати майстер-клас зі складання тестів у програмі *kahoot.it*, дати можливість студентам зробити пробні варіанти таких тестів, спробувати використати їх на практиці.

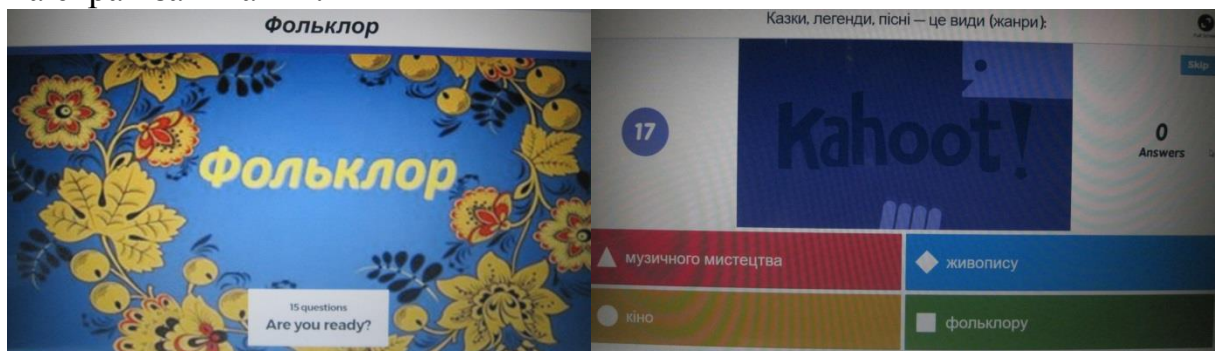
Для on-line-тестування керівник практики складає тести на сайті *kahoot.it* відповідно до програм навчальних дисциплін, засвоєних студентами на першому та другому курсі навчання («Фольклор і дитяча література», «Історія української літератури першої половини XIX століття», «Історія української літератури другої половини XIX століття», «Вступ до літературознавства»). Кожній групі тестів автоматично присвоюється номер, за яким потім студенти знаходять завдання: «Фольклор» – 366987, «Історія української літератури першої половини XIX століття» – 636060, «Історія української літератури другої половини XIX століття» – 661104.

Після налаштування мережі інтернет, комп'ютерів (або планшетів, смартфонів) студенти заходять на сайт *kahoot.it* вводять у відповідну графу номер тестових завдань, а потім своє прізвище та ім'я для ідентифікації відповідей викладачем:

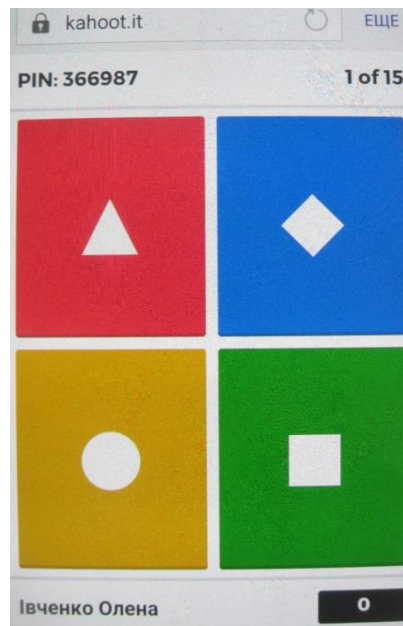

Після того, як усі практиканти введуть свої імена, викладач виводить на екран запитання:

На кожне запитання відведена певна кількість часу, визначена автором. У нашому випадку це 30 або 60 секунд залежно від складності питання. Варіанти відповідей подаються на великому екрані у вигляді кольорових смужок, а студент на своєму гаджеті має змогу обрати потрібний колір, на якому відображено правильну відповідь:

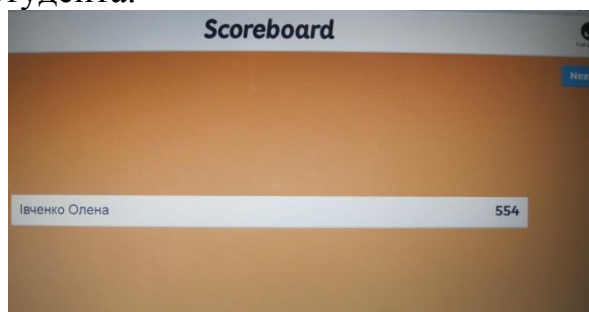

Відразу після закінчення відведеного часу на екрані з'являється правильна відповідь і кількісний показник обраних варіантів:

Після кожного завдання на екран виводиться проміжний результат тестування і кількість набраних балів, котра залежить від того, на скільки швидко практикант дав відповідь. Програмапоказує кінцевий підсумковий результат кожного студента.

Крім цього, сервіс дає можливість завантажити на диск Гугл чи на ПК файл з результатами поіменних результатів тестування у форматі Excel.

Після проходження тестів викладач пропонує студентам скласти свої тести, знайомить їх із методикою роботи сервісу *kahoot.it* та перевіряє правильність виконання завдання.

Збирання фольклорних текстів відбувається за місцем проживання з метою дослідження фольклорних традицій рідного села чи міста, однак практикант може записувати зразки усної народної творчості будь-якого іншого населеного пункту України. І хоча літературно-фольклорна практика згідно з навчальним планом проводиться в четвертому семестрі, збирання фольклору можна проводити протягом року – під час Різдвяних святкувань, Великодніх свят, Трійці тощо, щоб охопити обрядовість весняного, літнього, осіннього та зимового циклів.

Обов'язковою умовою під час збирання фольклорних текстів є ведення **щоденника** польових записів, що має таку структуру:

1. Зміст:
2. Історія населеного пункту.
3. Паспорт носія:
  - а) прізвище, ім'я, по батькові;
  - б) дата народження або вік;
  - в) місце народження та де проживав раніше;
  - г) освіта, професія, характер занять;
  - г) від кого перейняв фольклорні тексти;
  - д) кому передав фольклорний репертуар;
  - е) адреса;
  - є) фотографія (якщо це можливо).
4. Паспорт твору:
  - а) ким записаний та розшифрований;
  - б) дата запису;
  - в) визначення інформантом жанру твору;
  - г) наукове визначення жанру (див. додаток 2).
5. Зведена таблиця записів (див. додаток 4).

Кожен фольклорний текст незалежно від обсягу та жанру має свій порядковий номер. Якщо виконання твору супроводжується обрядовими діями, потрібно обов'язково їх записати. Діалектні та рідковживані слова подаються із поясненням.

Під час формування збірки зібраних фольклорних текстів варто дотримуватись такої послідовності запису:

1. Календарно-обрядові пісні.
2. Родинні обрядові пісні.
3. Замовляння.
4. Загадки.
5. Прислів'я та приказки.
6. Казки.
7. Легенди та перекази
8. Анекдоти та смішинки.
9. Страшилки.
10. Історичні пісні.
11. Ліричні пісні.

- 12.Короткі пісенні мініатюри.
- 13.Дитячий фольклор.
- 14.Інше.

Різноманітні види завдань під час навчальної літературно-фольклорної практики сприяють поглибленню та розширенню теоретичних знань, збагаченню світогляду студентів-філологів, забезпечують розвиток інтелектуального потенціалу, самостійності, креативності кожної особистості, реалізують принципи систематичності, наступності, взаємодоповнюваності та емоційності.

Індивідуальне завдання

- I.** Підготувати відеоматеріали про українських письменників (інтерв'ю, розповіді про митця, телепередачі, документальні фільми тощо):
- II.** Підготувати презентації про творчість письменників України.
- III.** Зібрати інформацію про екранізовані твори українських митців.

Звітна документація

Після завершення навчальної практики студенти мають подати керівникові у зазначений термін звітну документацію, що складається зі щоденника та збірки матеріалів, складених у теку з файлами та оформлених відповідно до вимог. Відеоматеріали та презентації подаються на CD-дисках, і також вкладаються до теки в останній файл.

Папка з матеріалами літературно-фольклорної практики повинна мати таку структуру:

1. Титульний аркуш;
2. Роздруковані матеріали, що складаються з таких підрозділів:
  - 2.1. Фольклорні тексти.
  - 2.2. Картотека журнальних статей із трьох фахових видань.
  - 2.3. Інформація про кінофільм або виставу за художніми творами.
  - 2.4. Індивідуальне завдання
3. CD-диск з відеоматеріалами та презентацією про творчість українських письменників.

Для отримання заліку кожен студент має захистити свою роботу, дати відповіді на питання членів комісії.

Підведення підсумків практики

Форма контролю навчальної літературно-фольклорної практики – залік. Результати складання заліків заносяться до залікової відомості, проставляються в заліковій книжці. Студент, який не виконав програму практики, відраховується з університету.

ДОДАТКИ

Додаток 1 Зразок титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Факультет філології та журналістики

Кафедра української літератури

Матеріали навчальної літературно-фольклорної практики

Виконавець:

Петренко Світлана Олексіївна
студентка II курсу 212 групи
Напрямок підготовки: 6.020303.
Філологія (українська мова та
література) *
Спеціалізація: медіалінгвістика

Керівник:

викладач Цепкало Т.О.

Херсон-2017

Додаток 2
Зразок запису фольклорного твору

Стельмах Петро Сергійович

19.01.1951 р.

Народився в с. Сергіївка

Іванівського р-ну Одеської області

Проживав у м. Одеса (1960-1978рр.)

За освітою: інженер.

Професія: тракторист.

Фольклорні тексти перейняв від бабусі Онуфрієнко Галини Петрівни

Фольклорний репертуар передав онучці Стельмах Олені Вікторівні

Адреса:

с. Балтазаровка Чаплинського р-ну

Херсонської обл.

Місце для фотографії

При долині кущ калини

При долині кущ калини,

Нахилився до води.

Ти скажи, скажи, калино,

Як попала ти сюди?

– Якось ранньою весною

Козак бравий прискавав,

Милувався довго мною,

А тоді з собою взяв (...)\

Записала: Іванченко Світлана Вікторівна

Дата запису: 17.03.2017р.

Визначення інформантом жанру твору: любовна пісня.

Наукове визначення жанру: лірична пісня.

Додаток 3
Зразок зведеної таблиці записів

№ п/п	Прізвище та ініціали	Календарні обрядові пісні	Родинні обрядові пісні	Прислів'я	Загадки	Казки	Легенди	Страшилки
1	Білянко Н.М.	-	1	1	-	5	-	2
2	Васильківська С.О.	3	-	-	-	-	1	-
3	Крижанівський А.І.	7	4	6	2	-	-	-
4	Лебідь Г.В.	-	-	5	3	4	2	5
5	Степанюк М.О.	2	4	-	5	-	-	-

Додаток 4

Орієнтовні питання для збирання фольклору

Календарно-обрядові пісні

1. Як відзначаються Різдвяні свята у цій місцевості зараз і як відзначались у давнину?
2. Які обряди проводяться на святвечір?
3. Коли прийнято колядувати, щедрувати, посівати? В якому складі? Чи виконують колядники якісь ролі? Чи мають певні костюми?
4. Де прийнято колядувати – в хаті чи на вулиці? Чи адресуються колядки комусь одному із членів сім'ї?
5. Чи виконують колядники пісні-подяки за обдарування?
6. Які колядки, щедрівки, посівні пісні виконуються зараз, а які виконувались раніше?
7. Чи відомі обряди зустрічі весни? Які весняні пісні виконувалися при цьому?
8. Які обрядові дії проводять під час оранки, сівби, випасання худоби?
9. Чи зустрічали люди піснями перші весняні дощі та грім?
10. Як відзначались «русальний тиждень», «русальний Великдень»?
11. Які обряди проводяться на свято Івана Купала? Чи виконувались пісні про Марену, Купала, Кострубонька?
12. Як люди відзначали день Петра та Павла? Чи існували пісні для цього свята?
13. Які жнивварські пісні та обряди виконувались раніше? Чи є такі традиції зараз?
14. Чи побутовали замовляння на ріст урожаю?

Родинні обрядові пісні

15. Які обрядові дії супроводжували народження дитини? Як прийнято було справляти родини, хрестини? Які пісні виконувалися при цьому?
16. Чи існували обряди та замовляння, які супроводжували перше купання дитини, одягання, покладення до колиски, пострижини, випадання зуба?
17. Як проводилося сватання? Які словесні прийоми використовували старости, свати? Які благословення батьків Вам відомі? Чи прийнято було співати пісні на сватанні?
18. Як відбувався обряд заручин? Які пісні співалися при цьому?
19. Які існували обряди для процесу випікання короваю та шишок? Які пісні виконували коровайниці?
20. Як молодята запрошували гостей на весілля? Яких пісень виконували дружби, світилки?
21. Які обряди відомі для розчісування коси перед весіллям та в дівичвечір? Які пісні виконувалися при цьому?
22. Які весільні обряди проводилися в цій місцевості? Записати пісні, які виконували дружби, бояри, світилки, свахи та встановити обов'язки учасників весілля.
23. Які обряди проводилися в наступні дні після весілля?
24. Встановити різницю між сучасним весіллям та традиційним, дізнатися, коли припинилося старовинне святкування весілля.
25. Які обряди відбувалися під час провідів до війська раніше і які відбуваються зараз – під час провідів до армії? Записати голосіння, пов'язані з цим дійством.
26. Як проводилися похорони і поминки? Які обрядові дії та в якій послідовності виконували родичі померлих?
27. Які прикмети, пов'язані зі смертю, побутують у даній місцевості?
28. Які голосіння за померлими співалися в давнину?

Замовляння

29. Від яких хвороб чи від яких напастей існували замовляння у даній місцевості?
30. В які дні та за яких обставин було заведено промовляти замовляння?
31. Як пов'язані замовляння з календарними та родинними обрядами, народною медициною?
32. Чи поділялися замовляння на корисні і шкідливі?
33. Які замовляння існують зараз? Як люди до них ставляться?
34. Чи виникають нові замовляння (від війни, від атомних чи газових вибухів, від автомобільної аварії тощо)?

Загадки

35. Чи мали значення для загадування загадок умови, місце, число учасників, їх вік, стать?
36. Чи існували норми й обмеження для загадування загадок, порядок питань та відгадувань?
37. Які загадки про явища природи, тваринний та рослинний світ відомі в даній місцевості?
38. Які зустрічаються загадки про людину, її фізичну природу, їжу, житло, предмети побуту?
39. Які загадки відомі Вам про господарство, труд, знаряддя праці, засоби пересування, техніку?
40. Які зустрічаються загадки про шкільну освіту та виховання?
41. Які загадки про абстрактні, загальні, умовні та збірні поняття загадували у даній місцевості?
42. Чи відомі інформантам казки, календарно-обрядові пісні чи інші жанри фольклору, де зустрічаються загадки?
43. В яких обрядах використовують загадки?

Прислів'я та приказки

44. Як інформант визначає прислів'я та приказки? Для чого їх промовляють?
45. Чи збереглися прислів'я та приказки, що побутували за певних історичних та суспільних умов?
46. Які прислів'я та приказки зустрічаються про ставлення людей до рідної землі, праці, Батьківщини?
47. Чи відомі прислів'я та приказки про мужність, чесність, дружбу, кохання?
48. Які жартівливі прислів'я та приказки зустрічаються у даній місцевості?
49. Чи побутують прислів'я та приказки про зрадників, боягузів, хвальків, забіяк, ледарів, п'яниць, дурників?
50. Які прислів'я та приказки побутують зараз? Які сучасні теми в них звучать?

Казки

51. За яких побутових умов розповідалися казки в давнину?
52. Як оповідач розуміє значення казки? З якою метою її розповідає?
53. Чи має інформант улюблені казки? Як це впливає на його репертуар?
54. Хто навчив оповідача казок? Звідки він їх почув, прочитав?
55. Які казки про тварин знає казкар?
56. Які твори чарівного та фантастично-героїчного змісту знає інформант?
57. Чи знає оповідач соціально-побутові казки? Які?
58. Чи придумує казкар свої твори? Кому їх розповідає?

Легенди та перекази

59. Чи розрізняє інформант легенди та перекази? Які відмінності між ними може назвати?
60. У яких життєвих ситуаціях, кому та з якою метою частіше розповідаються легенди та перекази?
61. Яким чином знання легенд та переказів співвідносяться з особистими рисами оповідача, його досвідом?
62. Як слухачі реагують на легенди та перекази? Чи вірять в почуте?
63. Які легенди та перекази про походження світу, землі, астральних світил, про появу рослин, тварин, людей знає інформант?
64. Чи розповідають у даній місцевості легенди та перекази про історичне минуле?
65. Чи існують легенди та перекази про походження населеного пункту, його назви, назв річок, озер, лісів, гір?
66. Які християнські та міфологічні легенди та перекази зустрічаються у даній місцевості?
67. Чи виникали легенди та перекази відповідно до зміни історичних та суспільних умов життя людей?

Анекдоти та смішинки

68. В яких життєвих обставинах та з якою метою люди розповідали один одному анекдоти?
69. Чи називають у даній місцевості анекдоти жартами, гуморесками, усмішками?
70. Коли гумористичні твори не можна було розповідати?
71. Чи поділялися гумористичні твори на дитячі та дорослі, на чоловічі та жіночі?
72. Які анекдоти та смішинки інформант знає на побутові теми?
73. Які зустрічаються анекдоти та смішинки про дружбу, кохання, зраду, вірність?
74. Які анекдоти та смішинки існують про тварин, птахів, риб?
75. Чи існували сатиричні анекдоти та смішинки?
76. Чи використовувалася ненормативна лексика в гумористичних творах?
77. В яких обрядах люди могли використовувати анекдоти чи смішинки?

Страшилки

78. Ким, для кого і з якою метою розповідалися страшилки?
79. Чи мали страшилки виховне значення? Чи розповідали батьки дітям такі твори?
80. Чи побутували страшилки, сюжет яких мав веселе закінчення? Як співвідносяться страшилки зі смішинками?
81. Чи поділялися страшилки на дитячі та дорослі, довгі та короткі?
82. Як люди сприймали страшилки?

83. Які страшилки про демонологічних істот знає оповідач?
84. Чи придумували діти свої власні страшилки?
85. Які страшилки побутують зараз? Чи виникають нові страшилки у дітей-переселенців з Донецька, Луганська, Криму?

Історичні пісні

86. Чи виокремлює інформант історичні пісні як жанр?
87. Які пісні знає інформатор про турецько-татарські напади, про поневолення мирних українців, про життя в неволі?
88. Які існують пісні про боротьбу проти національного гноблення, про гетьманів козацьких, про мужність звичайних козаків?
89. Чи відомі інформантові солдатські та рекрутські пісні?
90. Які пісні про народні повстанські рухи та їх ватажків (Устима Кармалюка, Максима Залізняка, Олексу Довбуша) побутували у даній місцевості?
91. Чи зустрічаються історичні пісні про події ХХ століття?
92. Чи перебували у даній місцевості кобзарі, бандуристи, лірники? Про що вони співали?

Ліричні пісні

93. Чи знає інформант козацькі ліричні пісні? Записати.
94. Чи побутували в даній місцевості кріпацькі ліричні пісні?
95. Чи відомі носію фольклору чумацькі пісні? Про що вони?
96. Коли поширювалися робітничі пісні? Чи знає такі інформант?
97. Які пісні про кохання співають у даній місцевості?
98. Які пісні про родинне життя співає інформант?
99. Чи зустрічаються ліричні пісні про сирітське, вдовине життя? Записати тексти.

Короткі пісенні мініатюри

100. Які терміни на означення коротких мініатюрних пісеньок вживає інформант (приспівки, дрібушки, козачки, співаночки, частівки, коломийки)?
101. Які приспівки до різних танців знає інформант?
102. Чи зустрічаються коломийки в даній місцевості?
103. Які короткі пісенні мініатюри на родинно-побутову тематику відомі інформантові?
104. Чи знає виконавець частівки на сучасну тематику?
105. Яку роль відіграли міжнаціональні контакти в поширенні частівок?
106. Чи складають знайомі, сусіди або сам виконавець власні частівки?
107. У яких життєвих ситуаціях співають частівки? Якими танцювальними рухами вони супроводжуються? Під який акомпанемент виконуються? Чи розігруються пісенні діалоги?

Дитячий фольклор

108. Які жанри дитячого фольклору знає інформант (лічилки, дражнилки, дитячі ігри, колискові, прозивалки, мирилки, забавлялки, безкінечні пісеньки, утішки, скоромовки, заклички, небилиці)?
109. З якою метою виконувалися дитячі пісні?
110. Які дитячі пісні побутують в даній місцевості? Записати тексти.
111. Які колискові були поширеними раніше, а які популярні зараз? Чи є між ними різниця? Яка?
112. Чи придумують діти свої лічилки, дражнилки, мирилки тощо? Як вони приживаються серед товаришів?
113. Які відомі заклички до дощу, комах, птахів, рослин?
114. Чи зустрічаються в лічилках незрозумілі та викривлені слова? Як їх пояснюють виконавці?

ЛІТЕРАТУРА

1. Воробйова Г. Фольклорна практика у педагогічному вузі [Текст] / Г.П. Воробйова [та ін] ; Глухівський держ. педагогічний ін-т ім. С.М.Сергєєва-Ценського. – Глухів : [б.в.], 1999. – 30 с.
2. Глушко М. Methodика польового етнографічного дослідження [Текст] / М. Глушко. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені І. Франка, 2008. – 186 с.
3. Грица С. Фольклору просторі та часі [Текст] : вибрані статті / С.Й. Грица ; ред. О.С. Смоляк. – Т. : Астон, 2000. – 228 с.
4. Дмитренко М. Українська фольклористика : історія, теорія, практика / М.К. Дмитренко. – К. : Ред. часопису «Народознавство», 2001. – 576 с.
5. Іваннікова Л. Фольклористика Півдня України: сторінки історії [Текст] / Людмила Іваннікова ; НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського [та ін.]. – Запоріжжя : [б. в.], 2008. – 291 с.
6. Кудря Г. Усна народна творчість: Навчально-методичні матеріали для студентів філологічного факультету (спеціальність – українська мова та література) [Текст] / Г.М. Кудря. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. – 28 с.
7. Лановик М. Українська усна народна творчість [Текст] : підручник для студ. вищих навч. закладів / М.Б. Лановик, З.Б. Лановик. – К. : Знання-Прес, 2001. – 591 с.
8. Малинська Н. Фольклорі література [Текст] : навч. посіб. / Н.А. Малинська ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К. : Київський університет, 2005. – 125 с.
9. Марків Р. Фольклорі література: форми діалогу (Фольклоризм в українській літературі кінця ХІХ – початку ХХ століття) [Текст] : [монографія] / Руслан Марків ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів : ПАІС, 2013. – 291 с.
10. Матеріали з історії народознавства в Україні: Каталог етнографічних програм (друга половина ХVІІІ-ХХ ст.) [Текст] / НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського, Ін-т укр. археографії ; уклала О. Боряк. – К. : Українознавство, 1994. – 124 с.
11. Methodичні вказівки з фольклорної практики для студентів філологічного факультету [Текст] / Упор. Ю.А. Ісіченко. – Харків, 1985. – 36 с.
12. Methodичні вказівки з фольклорної практики для студентів філологічного факультету [Текст] / Укл. В.В. Кисіль. – Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. – 28 с.
13. Methodичні принципи і прийоми записування усної словесності для студентів 1-3 курсів спеціальності «Фольклористика» [Текст] / Укл. Г. Сокіл. – Львів: ЛДУ, 1998. – 30 с.

14. Програма і методичні вказівки до фольклорної практики для студентів філологічного факультету / Упор. Л.А. Дунаєвська. – К.: Вид-во Київськ. ун-ту, 1980. – 26 с.
15. Програма, запитальник та методичні поради дослідникам народної культури України [Текст] / Упорядн. Л. Орел, К. Міщенко. – К. : ІСДО, 1995. – 232 с.
16. Семеног О. Український фольклор [Текст] : Навчальний посібник / О.М. Семеног. – Глухів: РВВ ГДПУ, 2004. – 255 с.
17. Семеног О. Фахова практика вчителя-словесника [Текст] 6 навч. посіб. / О.М. Семеног, Л.О. Базиль, Т.І. Дятленко. – Луганськ, Вид-во «Ноулідж», 2011. – 490 с.
18. Сивачук Н. Фольклорна практика – складова народознавчої підготовки студента-філолога [Текст] / Н.П. Сивачук // Рідна школа. – 2000. – № 10. – С. 46-47.
19. Сивачук Н. Фольклорна практика / Н. П. Сивачук ; Уманський держ. педагогічний ун-т ім. Павла Тичини. – К. : Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. – 68 с.
20. Супруненко В. Енциклопедія українознавства [Текст] : у 2 кн. Кн. 1 : Ми українці / В.П. Супруненко. – Д. : ВАТ «Дніпркнига», 1999. – 412 с.
21. Танцюра Г. Записки збирача фольклору [Текст] / Г.Т. Танцюра. – К. : Державне видавництво образотворчого мистецтва і музичної літератури УРСР, 1958. – 101 с.
22. Філоненко С. Усна народна творчість [Текст] : Навч. пос. / С.О. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 416 с.
23. Фольклористика, програма та методичні рекомендації до фольклорної практики [Текст] : навч. посіб. для студ. філол. ф-тів ун-тів / уклад. Л.Ф. Дунаєвська, Л.Т. Шурко ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. : [б.в.], 2000. – 41 с.
24. Фольклорна практика [Текст] : робоча навч. прогр. (для студ. I курсу філол. ф-ту спец. «Українська мова та література») / Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки. Філологічний факультет. Кафедра української літератури ; уклад. Л.С. Семенюк, М.М. Хмельюк. – Луцьк : Вежа, 2008. – 24 с.
25. Чорна М. Навчально-методичні рекомендації до проведення фольклорної та літературно-краєзнавчої практики [Текст] / М.М. Чорна. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2004. – 20 с.
26. Шумада Н. Сучасний стан і завдання української фольклористики [Текст] / Н. Шумада // Україна на межі тисячоліть: етнос, нація, культура : Доповіді та повідомлення. Кн. 1-2 // НАН України, ІМФЕ ім. М.Рильського, Міжнародна асоціація етнологів. – К. : Вид-во Асоціації етнологів, 2000. – С. 292-298.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Програма практики.....	4
Методичні рекомендації.....	9
Додатки.....	18
Література.....	27